

Protocol per a la gestió de dades de recerca de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC)

Preàmbul

En els darrers anys, els mecanismes tradicionals pels quals es comunicaven els resultats de la recerca han viscut canvis profunds a causa de l'accés obert. Arreu del món entitats promotores de la recerca, universitats i centres d'investigació han aprovat polítiques que afavoreixen l'accés obert a les publicacions. Tal va ser el cas de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC) amb la creació de la seva política d'accés obert (2015), la seva aposta pel repositori Recercat (2013) i el Portal de la Recerca (2018), i més recentment amb la seva adhesió a la Declaració de Berlín sobre l'accés obert en Ciències i Humanitats (2020).

No obstant això, la forma de fer ciència i de comunicar els resultats de recerca està evolucionant cap al que s'anomena Ciència Oberta, un moviment que pretén fer la ciència més oberta, accessible, eficient, transparent i beneficiosa per a totes les persones.

Davant d'aquest nou escenari ja no n'hi ha prou amb posar en obert l'accés a les publicacions científiques, sinó que també cal compartir i fer accessibles les dades de recerca¹ o els programaris lliures.

L'ICAC reconeix la cabdal importància que tenen les dades de recerca tal com manifesta el seu Codi de conducta (2019) i la seva Estratègia de Recursos Humans per a Investigadors (HRS4R 2021–2023). Per tant, està plenament justificada la creació i l'adopció d'un protocol per donar suport a la seva gestió.

Aquest protocol s'alinea amb el context local i internacional, i s'emmarca dins de les recomanacions de la UNESCO sobre la ciència oberta; les recomanacions de la Comissió Europea 2018/790 relatives a l'accés a la informació científica i la seva preservació i la Llei 14/2011 de la ciència, la tecnologia i la innovació. Així mateix, compleix amb el que es disposa en els programes europeus de recerca Horizon Europe; en la Comissió Open Science COS-Gob i en el Pacte Nacional per a la Societat del Coneixement de la Generalitat de Catalunya.

Aquest protocol ha estat aprovat pel Consell de Direcció el dia 13 de desembre de 2021.

---

¹ Dades de recerca són tots aquells materials generats o recol·lectats durant el desenvolupament d'una investigació i que serveixen com a evidència per validar els resultats d'investigació en la comunitat científica.

1. Àmbit d'aplicació

El protocol següent és aplicable a tot el personal investigador de l'ICAC, inclòs el personal adscrit. En el cas que les activitats de recerca siguin finançades externament i tinguin altres condicions en relació amb la gestió de dades de recerca de les estipulades en aquest protocol, prevalen les de la institució finançadora.

Aquest document no serà d'aplicació en el cas de la participació en projectes multi institucionals en els que la gestió de les dades de recerca estigui encomanada a una altra institució.

2. Drets

Per defecte, els drets que puguin derivar-se de la generació i la utilització de les dades estan regulats per la legislació vigent, per les normatives aplicables de l'ICAC (per exemple, Manual de polítiques i pràctiques sobre propietat intel·lectual i industrial de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica), la regulació laboral del personal investigador i les obligacions que puguin establir les entitats finançadores de la recerca.

3. Gestió de les dades de recerca

Les dades s'hauran de dipositar en una plataforma reconeguda com a màxim sis mesos després de finalitzar el projecte i caldrà fer-les públiques quan es publiquin els resultats.

Aquesta infraestructura estarà formada pel Repositori de dades de recerca de Catalunya impulsat pel CSUC-CERCA (que es farà servir com a repositori institucional) i per un llistat autoritzat per l'Institut de repositoris especialitzats en arqueologia i multidisciplinaris amb prestigi internacional.

Les dades s'han d'emmagatzemar d'una manera correcta, completa, responsable, mantenint-ne la integritat. Quan les dades es facin públiques han de ser trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables (en anglès, FAIR), per augmentar l'eficiència i la transparència de la recerca.

Les dades es dipositaran tan aviat com siguin obtingudes en espai d'accés restringit al personal investigador que hi treballi.

Llevat dels casos en què calgui restringir l'accés a les dades per qüestions de confidencialitat, seguretat, privacitat o per acords amb terceres parts, les dades s'han de publicar de manera oberta, és a dir, amb una llicència que permeti una reutilització àmplia, com per exemple les llicències CC0 o CC BY de *Creative Commons*.

Les dades quedaran dipositades en els repositoris autoritzats per un període mínim de 10 anys després del seu dipòsit. Per reglament s'establiran els detalls de la casuística de conservació.

L'ICAC establirà un procediment específic per eliminar les dades quan finalitzi el termini de dipòsit, o per raons legals o ètiques.

4. Responsabilitats

La responsabilitat de la gestió de les dades recau sobre el personal investigador i l'ICAC.

4.1 El personal investigador principal d'un projecte són responsables de:

- A. Elaborar un pla de gestió de dades (PGD)², on s'indiqui com es gestionaran les dades. Aquest pla seguirà les pautes requerides per les entitats finançadores.
- B. Gestionar les dades obtingudes en una activitat de recerca d'acord amb aquesta política, la normativa i la legislació aplicables, els principis ètics, i qualsevol requeriment determinat en la relació contractual.
- C. Recollir, documentar, arxivar i publicar les dades seguint els principis establerts en aquesta política: dades trobables, accessibles, interoperables i reutilitzables.
- D. Preveure el finançament de l'emmagatzematge de dades quan se superi la capacitat màxima establerta per l'ICAC (10 GB).
- E. Obtenir l'aprovació del Comitè d'ètica i de la persona responsable de protecció de dades de l'ICAC, en el cas que hi hagi dades de caràcter personal.

4.2 L'ICAC és responsable de:

- A. Oferir els recursos i els mitjans per fer viable aquesta política.
- B. Establir un protocol per elaborar els plans de gestió de dades.
- C. Proporcionar assessorament i donar suport al personal investigador en l'àmbit de dades obertes d'acord amb la legislació, els requeriments de les institucions finançadores i qualsevol altra regulació rellevant.
- D. Oferir la infraestructura necessària per emmagatzemar de forma segura les dades de recerca del personal investigador i preservar-les un mínim de 10 anys, assegurant-ne l'accés a les persones autoritzades durant aquest període.
- E. Establir un sistema sostenible de costos per a la publicació de dades (10 GB garantits per *dataset*³, actualitzable segons l'evolució tecnològica). Per als *dataset* més grans el cost de publicació anirà a càrrec dels seus projectes.
- F. Vetllar pels drets de la institució i del personal investigador.

---

² Pla de gestió de dades (PGD): document que descriu el cicle de vida de les dades recopilades, generades i processades durant un projecte de recerca, una tesi doctoral, etc. El DGP és un document viu, que s'elabora a l'inici d'una recerca i s'actualitza tantes vegades com sigui necessari. Aquest document ha d'assegurar que les dades de recerca siguin traçables, disponibles, autèntiques, citables, i adequadament emmagatzemades i que s'adhereixin als paràmetres legals i a les mesures de seguretat apropiades per al seu ús posterior.

³ Conjunts de dades finals de recerca o dades associades a una publicació. S'han de publicar per en obert i complint els criteris FAIR (Findable, Accessible, Interoperable and Reusable).

- G. Determinar les responsabilitats de cadascun dels serveis implicats (Centre de documentació i Biblioteca, Suport a la recerca, TIC i audiovisuals, Comitè d'Ètica, Gestió jurídicoadministrativa, Protecció de dades, etc.).
- H. Promoure l'obertura de dades en altres àmbits acadèmics com la docència, la gestió del patrimoni cultural.

5. Seguiment

S'establirà una Comissió de seguiment amb representació de la Biblioteca i Centre de Documentació, Àrea de Recerca i Suport a la recerca per desenvolupar els documents per implementar aquesta política, proposar mesures per a la seva aplicació i vetllar pel seu compliment.

6. Validesa

Aquest protocol entrarà en vigor el dia 1 de gener de 2022 i serà revisat cada tres anys.

Documentació consultada

- Commission Recommendation (EU) 2018/790 of 25 April 2018 on access to and preservation of scientific information. Disponible a: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2ea66d3f-649a-11e8-ab9c-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-93722584>
- Horizon Europe. Programme Guide. European Commission, 2021. Disponible a: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/programme-guide_horizon_en.pdf
- Llei 14/2011, d'1 de juny, de la ciència, la tecnologia i la innovació. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2011/BOE-A-2011-9617-consolidado.pdf>
- Pacte Nacional per a la Societat del Coneixement. Generalitat de Catalunya, 2020. Disponible a: <https://govern.cat/govern/docs/2020/05/13/12/45/a0799f6c-eae1-4b53-9ba8-c59123960116.pdf>
- Política de gestió de dades de recerca de la Universitat de Barcelona. UB, 2019. Disponible a: https://www.ub.edu/web/ub/galeries/documents/sites/transparencia/organs_govern/consell_govern/Acords/consell_20190722/PUNT_8.5_Política_Gestio_Dades_Recerca.pdf
- Política institucional d'accés obert per a les dades de recerca de la Universitat Autònoma de Barcelona. UAB, 2020. Disponible a: <https://ddd.uab.cat/record/222172>
- Política institucional de coneixement obert. Universitat Oberta de Catalunya, 2021. Disponible a: <http://hdl.handle.net/10609/130986>
- Preliminary report on the first draft of the Recommendation on Open Science [CL/4333]. UNESCO, 2020. Disponible a: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374409>

- Proposta per establir una política d'accés obert a les dades de recerca a les Universitats de Catalunya. CSUC, 2016. Disponible a: https://www.csuc.cat/sites/default/files/2021-02/1603politiques_rdm-v8_es.pdf

Documentació ICAC

- Codi de conducta de la Institució CERCA. Disponible a: https://icac.cat/wp-content/uploads/2017/04/Codi-de-conducta-CERCA_nov2018.pdf
- Declaració de compromís i adhesió de l'ICAC a la Declaració de Berlín sobre l'accés obert al coneixement en ciències i humanitats. ICAC, 2020. Disponible a: http://www.icac.cat/wp-content/uploads/2020/04/Declaracio-Berlin-OA_ICAC-2020.pdf
- HRS4R Action Plan 2021–2023. ICAC, 2021. Disponible a: http://www.icac.cat/wp-content/uploads/2017/04/G013.3_HRS4R_Action-Plan-2021-2023_ICAC.pdf
- Manual de polítiques i pràctiques sobre propietat intel·lectual i industrial de l'ICAC. ICAC, 2015. Disponible a: http://www.icac.cat/wp-content/uploads/2015/06/Manual-Proteccio-Intellectual_ICAC.pdf
- Política institucional d'accés obert. ICAC, 2015. Disponible a: <http://hdl.handle.net/2072/376566>